

CHADASJOT – Kislev 5773 - december 2012 Chanoeka

Nieuwsbrief PJG Noord Nederland - Beth haTsafon

Sjalom Chaveriem,

Voor U ligt de Chanoeka Chadasjot, ik wens allen veel lees plezier.

De Chanoekia die U rechts boven ziet heb ik jaren geleden in een klein zaakje vlakbij de Oude Stad in Jeruzalem gekocht. Ik heb heel lang zitten praten met de eigenaar, een bejaarde man uit Jemen. Hij maakte prachtig filigreïn zilverwerk en ik werd verliefd op deze prachtige kleine Chanoekia, gemaakt naar oude ontwerpen die hij in Jemen had geleerd van zijn vader.

Deze Jemenitische zilversmid vertelde dat wie dit kocht altijd in het licht van Chanoeka zou staan, de belofte van verbondenheid met het Licht van de Eeuwige.

In deze turbulente tijd zijn we geneigd om ons meer te verbinden met somberheid, i.p.v. positiviteit en licht. Zou het niet goed zijn om in de 8 dagen van Chanoeka en ook daarna **zelf** het licht uit te dragen, **elke dag** iemand blij te maken en een lach op iemands gezicht te toveren? Wat een sneeuwbal effect heeft en hopelijk de hardste harten verzacht en wij daardoor een steentje bij dragen aan een betere, lichte wereld.

U vindt in deze chadasjot:

Van het Bestuur, Chanoeka en Vrouwen, In de Soeka van 5773, Van Thuis tot Speelterrein, As I left my Fathers House, Lustrumbijeenkomst: 5 jaar de Sjoel, Berlijn, Chaiactie, Uit de Kille, een Tip, Men neme .. een recept, de Agenda van PJG Noord Nederland tot juli 2013.

Neem er even rustig de tijd voor.

In de Pesach chadasjot stond een oproep om ook een bijdrage te leveren voor onze chadasjot. Michael is de eerste, moge er velen volgen. Mail me maar: henriettejacobs@online.nl

NB: mocht het lettertype u te klein zijn zet dan de tekst op 150. Het kan met een druk op de knop in- en uitzomen en kiezen voor 150 %.

Chag Sameach, Henriette

Van het bestuur

Beste mensen,

de vorige keer schreef ik het al: **5 jaar wonen we in Zuidlaren**. December was het en ook Chanoeka. Geen mooiere gelegenheid om met Chanoeka een 'Nieuw Huis' in te wijden. Ik roep het nog even in jullie herinnering. Een mooie dienst met rabbijn Ruben bar Ephraim (zie http://www.pjg-noordnederland.nl/nn031_lernItem.php?id=21), een bijzondere Chanoekia (zie: http://www.pjg-noordnederland.nl/nn031_lernItem.php?id=16) en een poëtisch stukje van Tamarah in het NIW. (zie: http://www.pjg-noordnederland.nl/nn031_lernItem.php?id=23)

Soms lijkt het een 'mijl op zeven' om in 'Ons Huis' te komen, maar als we er zijn is het altijd de moeite waard geweest kou, wind, regen te trotseren en hitte te negeren om dan bij een stralende zonsondergang of een tintelend vrieskoude nacht tevreden huiswaarts te keren. En zodra we de sjoel in een Cheder Ochel met vereende krachten hebben omgetoverd zijn we nog meer thuis. Geroezemoes in de hele sjoel, tevreden gezichten bij de maaltijd en heftige discussies over de media en Israel, uitwisseling van nieuwtjes over kinderen en kleinkinderen, van ontmoetingen die we elders hadden in een sjoel, op een festival, in leergroepen; wat we gelezen hebben op internet, over ons zelf. En de tijd

vliegt, het is zo maar later dan de bedoeling en dan toch maar weer die korte sefardische bensj. Maar op vrijdagavond dan weer eens lang bensjen. Het doet ons goed zo samen te zijn.

Het *afscheid van Hans en Emanta Koster* was bijzonder.

Emanta die weer eens laajende en Hans die de haftarah las. Zo zijn ze begonnen met ons. Zij waren de spil, 'het' voorbeeld van *al doende leren* en *verder gaan*. Hun doorzettingsvermogen bouwden onze Kehilla op vanuit een groep mensen die nergens bij aangesloten waren, maar die dat wel erg graag wilden hier in het Noorden. Daarbij bijgestaan door onder andere Bob en Sally.

De Sjabbeskandelaars die wij gebruiken kregen we bij de oprichting van de Kille, toen nog LJG Noord Nederland, van hen in bruikleen, ze waren van een oom van Emanta geweest. Nu bij hun vertrek naar Den Haag hebben ze besloten om ze aan ons te schenken. In de rand van de ene kandelaar staat gegraveerd: *'Voor LJG Noord Nederland -2 april 2000'* en op de andere staat *'van Emanta en Hans Koster'*. Met Chanoeka zijn ze weer in Sjoel.

Daarnaast hadden ze nog een kado voor ons in petto. 'Een derde schild voor de Torah misschien?' vroegen ze zich af. 'Maar misschien iets anders? Dat konden we beter zelf bepalen'. Wat geweldig zo'n kado. Het bestuur heeft er even over nagedacht en besloot inderdaad dat een derde schild geweldig zou zijn.

De symboliek van het versieren van de Torah kun je terugleiden naar de bouw van het Misjkan zoals beschreven in sidra Teroema (Sjemot 25). De Eeuwige zelf geeft ons deze opdracht door uitgebreid in te gaan op de bouw van het Misjkan en alles wat daar bij hoort.

Het is waardevol, kostbaar, om op die manier aan te geven dat de inhoud van het Misjkan, die in deze sidra "het getuigenis" genoemd wordt, ook waardevol is.

Rituele gebruiksvoorwerpen, zo zegt A.J. Heschel in zijn boek *'In het Licht van Zijn Aangezicht'* zijn in het Jodendom niet bedoeld om liefde tot God in ons wakker te roepen, maar om onze liefde tot de mitzwot / geboden te versterken, om het houden van de geboden, de wet, tot een genoeg te maken. Rituele voorwerpen vormen zo een onderdeel van onze Joodse belevingswereld en kunnen rituele kunstvoorwerpen zijn. Kunst drukt dan het waardevolle van iets voor ons uit.

Bezalel was de eerste grote Joodse ambachtsman. Hij kreeg zijn opdrachten van Mosjé en Mosjé kreeg ze van de Eeuwige. De Torah vertelt hoe hij in de woestijn werkte aan de menorah (7-armige kandelaar) en aan de ark waarin de 'stenen tafelen', de Tien Woorden, waren opgeborgen. Sinds die tijd zijn Joodse ambachtlieden altijd bezig geweest met het vervaardigen van de prachtigste gebruiksvoorwerpen, schitterende versieringen in de synagoge, de fraaiste sieraden en de mooiste decoraties. Versieringen, decoraties zijn nodig om het leven vrolijk en tot een feest te maken. Lieve Hans en Emanta dank voor dit mooie geschenk om het leven vrolijk en tot een feest te maken.

Met de *'Open Dienst'* hadden we weer een volle sjoel. Boven zitten er ook mensen. Ik hou dan mijn hart vast... Stel je voor... al die mensen die snel dat griezelige trappetje af moeten. Dit keer hadden we (ik bedoel onze sterke mannen) het mooi opgelost. Niet twee maar drie rijen waren er geplaatst. Het Aron gaat die avond maar een maal open, hoewel het niet de gewoonte is tijdens de Vrijdagavonddienst, maar zo kunnen de aanwezige gasten toch een blik werpen op de prachtige inhoud van een Aron, dus veel extra loopruimte hebben we niet nodig. Dat doen we een volgend jaar weer zo.

We wensen jullie *veel licht en simches* met Chanoeka samen met jullie misjpoeg.

Moge 2013 jullie een genoeg zijn en dat Israël *'spoedig en in onze dagen in vrede en veiligheid moge leven'*

Gineke, Hanne, Henriette, Jopie, Wolter.

Chanoeka en Vrouwen en Hanne

Ik ben lid van de WIZO afdeling Friesland (www.wizo.nl). Ook daar vieren we Chanoeka en dit jaar ben ik gevraagd een verhaal te houden over Chanoeka. Dat zegde ik toe en riep meteen: 'oh, dan gaan we

het hebben over vrouwen en Chanoeka'. Wat heb ik gedaan...! Ik ging aan de slag. Klaar ben ik nog niet, maar ik wil jullie graag de paden laten lezen waarlangs mijn verhaal waarschijnlijk gaat.

Het verhaal zoals we het ooit tot ons kregen als kind, dat mooie spannende verhaal: we moesten varkensvlees eten, we mochten andere dingen, die bij ons hoorden, niet meer. Daar verzetten we ons tegen. Toen uiteindelijk de tegenstander de Tempel verwoestte was de maat vol en we gingen er op af en versloegen hem. Met als apotheose het wonder van het licht dat 8 dagen brandde.

Dat verhaal zou, volgens sommige geleerden, historici, bij het beter lezen van andere historische geschriften en verslagen uit die tijd, wel eens een beetje anders geweest kunnen zijn: waarschijnlijk waren er in die tijd ook Joden die zich aangetrokken voelden tot het Hellenisme en die de welvaart en de visie van de Hellenisten wilden delen. Maatschappijkritische Joden zou je misschien kunnen zeggen, die lijnrecht stonden tegenover de gevestigde orde ! Met andere woorden de strijd was ook een interne strijd.

Nu staan we in een moderne maatschappij en ook ons Jodendom is aan modernisering onderhevig, waarbij ik niet bedoel te zeggen dat het Jodendom hervormd wordt. Nee de kern behouden we, maar het omhulsel bedden we in in onze moderne tijd.

Het is goed om te brainstormen / leren over dat moderne omhulsel en over de inbedding van ons Jodendom in onze huidige maatschappij. Maar laten we voorop stellen dat we moeten waken over onze vrijheid. Chanoeka geeft het recht om jezelf te mogen zijn. Chanoeka dwingt ons na te denken over wat de moeite waard is om voor te vechten.

Het is makkelijker om met de stroom mee te gaan. Maar vergeet je idealen en lotsverbondenheid niet. De Tempel heroveren is één ding, maar er een vervolg aangeven, als de 8 kaarsjes uit zijn, daar gaat het om.

Bij Chanoeka passen verhalen over sluwheid en moed, doorzettingsvermogen en opofferingsgezindheid, over overlevingsdrang, over behoud van identiteit en daar voor strijden. Vaak spelen in dit soort verhalen mannen de hoofdrol en natuurlijk zijn de mannelijke leden van de familie van de Hasjmoneërs standvastige mannen, die de overwinning behaalden op hen die ons geestelijk en lichamelijk onderdrukken wilden. Maar kijk ook eens naar de vrouwen die in deze geschiedenis een rol spelen of in ieder geval een voorbeeldfunctie toebedeeld hebben gekregen.

De verhalen over **Judith** en Holofoernes en **Channa** en haar zeven zonen, die verbonden zijn met Chanoeka staan niet in Tanach. Wel in de zgn. Apocriefe Boeken. Boeken die na rijp beraad van allerlei wijze mannen buiten Tanach en de Bijbel gevallen zijn. Wat apocrief is vind je hier: <http://www.statenvertaling.net/apocriefen.html>

Judith, een doortastende weduwe, geworteld in de Joodse traditie van haar tijd. Maar of ze werkelijk bestaan heeft ? In Tanach staat ze niet en ook in de Talmoed vind je haar niet terug, maar wel in de boeken en verhalen van de na-Talmoedisch tijd.

Het verhaal gonst dan al een paar eeuwen door de Zuid Europese wereld. Een midrasj noemen de rabbijnen het dan. Lijkt me bijna logisch, gezien het feit dat het stuk historisch gezien niet te plaatsen is, in ieder geval niet rond de tijd van de Maccabeëen. Maar desalniettemin, spannend, vindingrijk, hilarisch, vol lef en slim spel.

In dit verhaal verslaat ze de vijand in haar eentje, met gevaar voor eigen leven en zo verslaat ze ook de invloed van niet-Joodse overheersers op haar generatiegenoten.

Daarnaast het verhaal van Channa en haar zeven zonen dat in II Macc. 7:1-41 staat. Een hartverscheurende verhaal dat getuigt van moed en opoffering, martelaarschap en standvastigheid. Beide verhalen geven een beeld van de standvastigheid van Joodse vrouwen in crisistijd.

Op internet schreef iemand: *'Durven vrouwen dan hardere maatregelen te nemen als het gaat om het Joodse volk en zijn opdracht te beschermen, tot zelfs de dood toe, vraag je je dan af'*.

Ik ga een poging doen daar iets zinnigs over te zeggen. Ben nog niet zo ver...

De *Maccabeën* en *Judith* eens lezen? Maar misschien ook eens het boek *Wijsheid*, dat ook in de Apocriefe boeken staat. Geschreven door een gelovige Jood, levend in Egypte, in zijn tijd (ergens tussen 200 en 30 voor het begin van de gangbare jaartelling) een land met een Hellenistische cultuur, die naast zijn Jodendom openstond voor de Hellenistische beschaving.

Je kunt het allemaal op internet vinden: <http://www.willibrordbijbel.nl/index.php?b=37>

Chanoeka Sameach voor jullie allen.

Hanne

In de Soeka van 5773

Zondag 7 oktober vierden wij Soekot in Onnen met onze gemeenteleden.

Donderdag kwam de buurman met de tent (al weer voor het 3de jaar). Vrijdags kon hij niet, want dan vloog hij vanaf Eelde naar een warm oord!

Nu was er een storm voorspeld, maar dat zou wel meevallen volgens hem.

Vrijdagmiddag, harde wind. Hans gaat naar buiten, de tent was al een halve meter opgeschoven en begon hellen naar het enige stormlijntje dat er was...

Paniek!!!

In mijn vestje naar buiten gerend en aan de stokken gehangen, na een kwartier verkleumd en nog meer Toch maar naar binnen voor een jas. Nog een half uur

aan de stangen, de storm loeide en rukte. Het gehele gevaarte dreigde de lucht in te vliegen op het tijdstip van vertrek van de buurman, ik zag in gedachten de tent naast het vliegtuig vliegen ... hallo buurman! We kregen het lumineuze idee om alles open te zetten en de wind vrij spel te geven.

Inmiddels andere burens gebeld, die ook mee gingen hangen. Eindelijk nam de wind wat af en met z'n allen hebben we het hele gevaarte stok voor stok terug op zijn plaats gezet, meer stormlijnen en ja hoor, de volgende dag stond hij er nog keurig bij. Het versieren kon beginnen.

We hebben een hele gezellige Soekot viering gehad, Tamarah sjokkelde met ons.

Met dank aan Hans en onze voortreffelijke Toranoetgroep kwam alles piekfijn voor elkaar.

Een memorabele SOEKOT viering.

gehele
over te

paniek...
hangen

Henriette

'Van Thuis tot Speelterrein.' Michael Barak

Op het moment, dat ik toestemming kreeg lid te worden van de Progressief Joodse Gemeente Noord Nederland en dit in de sjoel werd aangekondigd, kreeg ik, geheel onverwacht tranen in mijn ogen en deelde ik spontaan met de kille de emotie die daarbij hoorde: "Ik ben thuis gekomen. Wanneer dit voor jou zo is, dan wil ik jou hierin volgen.", zei Ruthie.

Dat wat mij in het Jodendom aantrok had mij uiteindelijk naar mijn huis gevoerd. Tijdens die zoektocht was mijn eigen 'wijsheid' mijn gids. Hij bepaalde steeds weer waarmee ik mij kon verbinden. Het waren lijnen die gevoelsmatig uitgeworpen konden worden. De één dun, de ander dik. Tijdens de lessen die ik nam, kreeg ik herhaaldelijk de bevestiging dat mijn standpunten in verschillende interpretaties over de Torah terug te vinden zijn. Daardoor kon ik geleidelijk aan mijn weten koppelen aan dat van anderen. Door deze koppelingen werd mijn 'eigen wijsheid' minder kwetsbaar en mijn houding minder star. Ik kon mij gaan openstellen voor hen die vanuit de zelfde bron, de Torah tot een ander oordeel waren gekomen. Ik kon zonder angst hun redenering gaan volgen. Niets kon mij meer afgenomen worden. De anderen werden veel minder bedreigend.

Integendeel, een nieuw beeld over het Jodendom doemde geleidelijk aan op:

Ik zie een bron voor me waaruit een rivier is ontsproten. Deze rivier meandert door de geschiedenis. Tijdens deze tocht ontspruiten zich nieuwe takken. Gedwongen door omstandigheden of vrijwillig op zoek naar een ander inzicht. Sommigen keren weer terug naar de hoofdrivier, anderen vervolgen zelfstandig hun weg. Aan hun bron blijven ze echter trouw, door het zelfde water weten zij zich

verbonden. Tussen al deze armen ontstaat land, een delta. Een delta waarin mensen wonen. Omdat deze mensen als grenzen van hun delta de armen van deze rivier erkennen, kunnen zij zichzelf Joden noemen. Het maakt niet uit waar zij zich binnen die delta bevinden.

Het thuis, van voor de lessen, maakte mij emotioneel. Er viel toen iets van opluchting in te bespeuren maar het droeg tegelijkertijd ook een zeker zwaarte in zich. En nu beleef ik de delta als een speelsterrein waar ik mij vrij in kan bewegen. De beperking van het gebied is geen beperking meer omdat ik voor die beperking kies. Die beperking vormt juist onze beschaving.

Binnen de grenzen van een beschaving bestaat geen gelijk of ongelijk meer. Vanuit het verbonden zijn met de bron bestaan er alleen nog posities die men inneemt of waartoe men zich aangetrokken voelt. De mogelijkheid een eigen positie binnen deze beschaving in te kunnen nemen maakt ons tot een uniek volk, Klal Israël. Jou, Klal Israël, heb ik tijdens de lessen voor het eerst ontmoet en leren waarderen. Nu ik jou ken, ken ik ook de geest van mijn Kille in Zuidlaren en wil deze graag verder ontmoeten.

Dit inzicht maakt dat ik de volgende omschrijving van het Jodendom van harte onderschrijf. Het Jodendom is de religie van het Joodse Volk en de oudste of een van de vroegst ontstane monotheïstisch godsdiensten, en behoort tot de oudste religieuze tradities die vandaag de dag nog worden beoefend.

Het Jodendom past niet gemakkelijk in de westerse categorieën zoals religie, ras, etniciteit of cultuur. Dit komt doordat Joden het Jodendom in termen van 4000 jaar geschiedenis beschouwen. Tijdens dit lange tijdperk hebben Joden slavernij, chaos, theocratie, verovering, bezetting en ballingschap ervaren en zijn zij in contact geweest en beïnvloed door het Oude Egypte, Babylonië, Perzië, het Griekse Hellenisme, evenals moderne bewegingen zoals de Verlichting, het Socialisme en de opkomst van het Nationalisme. Daarom stelt de Joods-Amerikaanse hoogleraar Daniel Boyarin dat *"Joods zijn de pure categorieën van identiteit doorbreekt, omdat het niet nationaal is, niet genealogisch en niet godsdienstig is, maar elk van deze, in een dialectische¹ spanning."*

Ik zie ons allen nu als trotse geestelijke erfgenamen van deze dialectische spanningen die aan ons joods zijn ten grondslag hebben gelegen en dit inzicht is een boom van een verbindingslijn.

Een boek dat een goed inzicht geeft in deze posities: "Een Torah commentaar voor onze tijd." van Harvey J. Fields

Michael

Berlijn, onthulling Roma en Sinti monument

Op 24 oktober 2012 was het zover. Twintig jaar nadat de eerste plannen bekend werden gemaakt, werd in Berlijn een monument onthuld voor de Roma en Sinti die slachtoffer werden van de nazi's. Wij (Gineke en Sophia) ontvingen van Zoni Weisz een uitnodiging om deze bijeenkomst in Berlijn bij te wonen. Een hele eer en mede dankzij een bijdrage van JMW konden wij deze reis naar Berlijn maken.

Na een uitgebreide check bij de ingang (door een scanner enz.) namen we plaats op de brede tribune. Gelukkig waren er tv schermen geplaatst, zodat we alles goed konden volgen. Er was ongelooflijk veel pers aanwezig.

Sprekers waren Bernd Neumann, Minister van Staat, Klaus Wowereit, Burgemeester van Berlijn, Romani Rose, Voorzitter van de Centrale Raad van Duitse Sinti en Roma, Zoni Weisz, overlevende, Dani Karavan, Israëlisch kunstenaar die het monument ontwierp, Angela Merkel, Bondskanselier van Duitsland.

De componist en performer Ferenc Snétberger speelde het stuk 'In Memoriam'. Het is een improvisatie op een lied dat zijn grootmoeder altijd zong.

Bij de eigenlijke onthulling was te weinig plaats voor alle aanwezigen, waardoor het gros van de mensen moest wachten voor ze bij het monument zelf konden komen. Ondertussen konden wij de geschiedenis van de vervolging van de Sinti en Roma in twee talen lezen op de glazen wand rondom het monument van de vervolging van de Sinti en Roma in nazi Duitsland. Een geschiedenis die ons helaas maar al te bekend voorkomt. Na de officiële onthulling waarvan heel veel foto's in de pers zijn verschenen, mochten wij door een poort in de wand naar binnen. Gineke van Dam heeft uit naam van JMW bloemen bij het monument gelegd.

¹ Dialectisch – opgebouwd uit argumenten vóór en tegen een bepaalde redenering

Het monument is geplaatst in het Tiergarten park, vlakbij de Bondsdag.

Het monument bestaat uit een ronde bron die een eindeloze zwarte diepte uitstraalt met daarin een driehoekig platform. (Een bruine driehoek was het symbool dat de Sinti en Roma moesten dragen van de nazi's.) Kunstenaar Dani Karava wil dat daarop altijd een bloeiende roos ligt, die weerspiegelt in het water. Elke dag zakt het platform en wordt er een verse bloem op gelegd waarop het platform weer stijgt.

De bloem staat symbool voor het **Leven**, het **Verdriet** en de **Herinnering**.

Rondom deze bron is een ring met daarin de tekst gegraveerd (in het Duits, Engels en Romani) van het gedicht "Auschwitz" van Roma schrijver Santino Spinelli.

*Eingefallenes Gesicht
erloschene Augen
kalte Lippen
Stille
ein zerrissenes Herz
ohne Atem
ohne Worte
keine Tränen*

In het mozaïek van stenen rondom de vijver zijn de namen van de nazikampen gegraveerd.

Het is een prachtig en waardig monument geworden.

Wij vonden het fijn dat we in de gelegenheid werden gesteld dit bij te wonen en bewaren warme herinneringen aan het weerzien met de Sinti en Roma die we tijdens diverse herdenkingen o.a in Westerbork al hebben leren kennen.

Gineke van Dam en Sofia Grondman, vrijwilligers Sjemoe'ot

Zoni Weisz is lid van het Nederlands Auschwitz Comité en van het Internationaal Auschwitz

Comité. http://nl.wikipedia.org/wiki/Zoni_Weisz

Dani Karavan: http://nl.wikipedia.org/wiki/Dani_Karavan

Ferenc Snetberger: <http://www.snetberger.de/>

Santino Spinelli http://de.wikipedia.org/wiki/Santino_Spinelli

Verslag van Bob Theewis

As I left my Father's House

Gevlucht van huis en haard, van de ene naar een andere leefwereld, dat was het thema van een voorstelling in de Ontmoetingskerk van Dennenoord te Zuidlaren op 11 november j.l.

Schrijver, regisseur, acteur Bright O.Richard zette er zijn professioneel en gepassioneerd stempel op. De gekozen vorm van "rondom"-theater is een perfecte keuze voor de ontmoeting van mensen (uitvoerenden èn publiek) van heel uiteenlopende achtergrond.

Drie acteurs deden verslag van hun vlucht naar een ander land, een andere cultureel-religieuze achtergrond, een andere wereld. Zij deden dat met vakmanschap, vol emotie en vaak overtuigend, daarbij begeleid door een enkel koorlied, een zangstem en/of muziekinstrument: ontroerend zoals fraai chazzanoet of een Korantekst, die niet zou misstaan in onze Sidoer.

Al met al was dit een prijzenswaardige, geslaagde, soms wel erg heftige poging om een door-de-bank-genomen niet meer zo jong publiek te overtuigen van de zin, die het heeft, het contact met 'de ander' aan te gaan. Terecht beloond met weldadig applaus en al eerder Winnaar van de **Compassieprijs 2011**. Jammer alleen dat onze kehilla slechts vertegenwoordigd werd door..... Bob Theewis.

Lustrumbijeenkomst Vereniging Behoud Synagoge Zuidlaren (VBSZ)

18 november 2012.

Het is al weer vijf jaar geleden dat de restauratie van 'onze sjoel' in Zuidlaren afgerond werd. Om dat te markeren had de VBSZ op 18 november jl een bijzondere bijeenkomst georganiseerd met een kleinkunstprogramma over oorlog, vrede en hoop door Theatergroep de Kern.

De bijeenkomst was met c.a. 150 bezoekers druk bezocht. In "Kom vanavond met verhalen" werd aan de hand van liederen, ontroerende dagboekfragmenten en gedichten de kracht en levenslust zichtbaar, die mensen steeds opnieuw weten te stellen tegenover wat hen wordt aangedaan.

Gezongen werden het aangrijpende "Hooglied" uit de Mauthausen cyclus van Mikis Theodorakis. Naast bijtende protestliederen tegen de oorlog van Bertolt Brecht en Kurt Tucholsky, werd ook het bekende "Ik zou wel eens willen weten..." van Jules de Corte gezongen en een lied over het bombardement op Rotterdam. Er werden ontroerende gedichten vertolkt van o.m. Leo Vroman, Remco Campert, Henriette Roland Holst en anderen en citaten uit dagboeken van Etty Hillesum, Abel Herzberg en Primo Levi.

Als rode draad spelen de acteurs het verhaal van het opgroeiende Joodse meisje Edith van Hessen uit Den Haag, die tijdens de oorlog een dagboek schreef. Maar in tegenstelling tot Anne Frank overleefde zij.

Een jaar na de oorlog, als ze bijna haar hele familie heeft verloren, schrijft ze aan een vriendin: "Zelfs als we denken: onmenselijkheid, dat is nu eenmaal het lot van de wereld, dan zouden we moeten vechten om dat te verbeteren. Ik ben het er mee eens dat we met diep in onszelf goed zijn. Dat in ons allen iets sluimert: iets goeds, iets warmes, iets dat met liefde te maken heeft".

Voorafgaand aan de bijeenkomst werd door Anneke Kloppenburg, voorzitter van de VBSZ, het eerste exemplaar van het boekje "*Sporen van een kleine kille*" aan de schrijver Geert Hovingh overhandigd. In het boekje wordt aan de hand van een wandelroute het Joodse verleden van Zuidlaren beschreven. De route begint bij de synagoge en voert langs de verschillende huizen van Joodse Zuidlaarders en de Joodse begraafplaats.

Lex

Opbrengst Chai actie

In de vorige Chadasjot schreven we: "Nu ze hun 5 jarig lustrum hebben gevierd blijkt hoeveel waardering men voor het Joods Hospice Immanuel uitsprekt. Men heeft nog veel plannen. Het uitbreiden van de capaciteit is er een van, want een wachtlijst kan en mag niet de bedoeling zijn". Velen van jullie hebben gehoor gegeven aan onze oproep om uw Chai te storten voor dit Joods Hospice. De opbrengst van de Chaiactie dit jaar is een mooi bedrag geworden. Onze penningmeester Wolter Postma heeft namens onze Kehilla 550,- euro overgemaakt aan het Joods Hospice Emanuel in Amsterdam.

Uit de Kille

Wolter en Marjo Postma-Blok zijn voor de tweede keer grootouder geworden. Dochter Rachel en schoonzoon Arjen hebben een tweede kindje gekregen. Een zoon **Abel** broertje van Ava. Van harte mazaltov familie Postma, familie Drenthen, familie Blok.

*'beste allemaal, we vonden onze afscheidsdienst heel indrukwekkend en we hebben genoten van jullie warme belangstelling, 'het historisch verantwoorde' overzicht van Bob en het culturele afscheidscadeau waar we zeker van zullen genieten. We zullen jullie missen en we hopen toch af en toe eens langs te komen om een dienst bij te wonen. Verder is er natuurlijk telefoon, e-mail en Facebook om contact met elkaar te kunnen houden. Mocht iemand in Den Haag komen dan is hij/zij altijd welkom op Pinksterbloemplein 9.
Hartelijke groet en chag Chanoeka sameach!*

Hans en Emanta

Tip

Nog geen Chanoeka cadeautje gevonden ? Doe het dit jaar eens anders: schenk een WIZO certificaat en steun daadwerkelijk Israel ! zie: http://www.wizo.nl/index.php?option=com_certificateshop&Itemid=59
WIZO zorgt voor hulp. Bij traumaverwerking van slachtoffers, met een hotline om ouders, kinderen en stafleden te ondersteunen, kinderen een veilige plek te bieden door kinderdagverblijven bij ziekenhuizen 24/7 open te houden indien nodig, door voedselpakketten te verstrekken.

Men neme...

Latkes met zure room

voor 8 latkes

100 gr gezeefde bloem
1/2 thl bakpoeder
1/2 thl zout
2 eetl suiker
beslag
3 1/2 dl zure room
2 eieren, losgeklopt
1 dl water, boter

Meng alle ingrediënten door elkaar. voeg de zure room en eieren toe en roer tot een glad beslag
Voeg 1 dl water toe en en laat het beslag 30 min. rusten.
Smelt een beetje boter in de koekenpan, schenk een lepel van het

laat het gelijkmatig over de bodem lopen
Bak de latkes gelijkmatig aan beiden kantenbruin.
Maak ze zo klein of groot naar eigen behoefte.
Serveer de latkes warm met honing of vijgenjam
en.... een lepeltje zure room er op.

Eet smakelijk
Henriette

Met Chanoeka eten we Zuurkoolsalade voor bij de Latkes (ook wel Reibekuchen)
men neme:

250gr. Zuurkool; 150 gr. Appels; event. 100gr. Worteltjes; 1 ½ lepel neutrale olie; beetje suiker of zoetstof; snufje zout.

Als de zuurkool iets aan de zure kant is, spoel ze dan even af en laat ze goed uitlekken, snijd ze fijn, rasp de geschilde appel en de geraspte wortel. Meng alles door elkaar en breng het op smaak met suiker / zoetstof en zout.

(uit: *Mijn Joodse keuken van Nannie ten Brink-de Lieme - ISBN 90-269-3616-8*)

NB:

Voor deze rubriek zien we graag recepten uit de keuken van uw familie, mail ze als u het geheim ervan met ons wilt delen.

Agenda 2012-2013

2012

Zaterdagavond 17.00 uur !	8 december,	Chanoeka,	Zdlaren, Havdole en 1 ^{ste} chanoekalichtje
Vrijdagavonddienst	28 december		Zdlaren
2013			
Zaterdagochtenddienst	19 januari		Zdlaren
vrijdagavonddienst	8 februari		Zdlaren
zaterdagavondbijeenkomst	23 febr.	Poerim	17.00 uur Zdlaren
vrijdagavonddienst	8 maart		Zdlaren
2 ^{de} avond Pesach	26 maart	gemeenteseider	Zdlaren
Algemene Ledenvergadering	7 april		Zdlaren
zaterdagochtenddienst	13 april		Zdlaren
Jom haAtsmaot	21 april		Leeuwarden gezamenlijke viering
vrijdagavond	3 mei		Zdlaren
Erev Sjavoet	14 mei	Sjavoet Seder?	19.00 uur Friesland
zaterdagochtenddienst	25 mei	BM Noa Ofer	Zdlaren

Vrijdagavonddienst	14 juni		Zdaren
vrijdagavonddienst	5 juli		Zdaren